

มคอ. 3 รายละเอียดของรายวิชา
Course Specification

รหัสวิชา 0101325 : กฎหมายแรงงานและแรงงานสัมพันธ์
(Labour Laws and Labour Relations)

รายวิชานี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ

สารบัญ

หมวด		หน้า
หมวดที่ 1	ข้อมูลทั่วไป	1
หมวดที่ 2	จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์	2
หมวดที่ 3	ลักษณะและการดำเนินการ	3
หมวดที่ 4	การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนิสิต	3
หมวดที่ 5	แผนการสอนและการประเมินผล	4
หมวดที่ 6	ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน	9
หมวดที่ 7	การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา	9

รายละเอียดของรายวิชา
หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. รหัส ชื่อรายวิชา จำนวนหน่วยกิต รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน รายวิชาที่เรียนพร้อมกัน และคำอธิบายรายวิชา

0101325 กฎหมายแรงงานและแรงงานสัมพันธ์

3(3-0-6)

Labour Laws and Labour Relations

บูรพาวิชา : (ถ้ามี) -

ควบคู่ : (ถ้ามี) -

แนวความคิดการจัดการแรงงานสัมพันธ์ ตั้งแต่แรงงานสัมพันธ์ขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้โดยกฎหมาย สิทธิและหน้าที่ของนายจ้างและลูกจ้าง สภาพการจ้าง วินัย การเจรจาต่อรอง การไกล่เกลี่ย การระงับข้อพิพาทแรงงาน วิธีการจัดการแรงงานเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง องค์กรแรงงาน การจัดจ้างนอกระบบ รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง

2. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์

- ศึกษาทั่วไป
- วิชาเฉพาะ
- วิชาพื้นฐานเฉพาะด้าน (ถ้ามี)
- วิชาเอก
- วิชาเอกบังคับ
- วิชาเอกเลือก
- วิชาโท
- วิชาประสบการณ์เชิงปฏิบัติ (ถ้ามี)

3. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา ดร. นวิทย์ เอ็มเอก

อาจารย์ผู้สอนรายวิชา ดร. นวิทย์ เอ็มเอก

5. ภาคการศึกษา/ ชั้นปีที่เรียน

1/2567

6. สถานที่เรียน

มหาวิทยาลัยทักษิณ

7. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด

9 มิถุนายน 2567

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

เพื่อให้นิสิตเกิดการเรียนรู้/มีความสามารถ/สมรรถนะที่ต้องการด้านต่าง ๆ

1.1 เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการจัดการแรงงานสัมพันธ์

1.2 เพื่อให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง ปัจจัยที่มีกระทบความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง และสามารถอธิบายถึงองค์การต่างๆ ในระบบแรงงานสัมพันธ์ รวมทั้งสามารถอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์การต่างๆ ได้

1.3 เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการจ้าง การจัดจ้างนอกระบบ การระงับข้อพิพาทแรงงาน และวิธีการในการแก้ไขปัญหาทางด้านแรงงานสัมพันธ์ได้

2. วัตถุประสงค์ของรายวิชา

เพื่อให้นิสิตมีความรู้เป็นพื้นฐาน เป็นการเตรียมความพร้อมด้านปัญญาในด้านความรู้ ความเข้าใจในการจัดการพนักงานสัมพันธ์ โดยการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร กรณีศึกษา ตัวอย่างอ้างอิง ประเด็นปัญหาแรงงาน ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

หมวดที่ 3 ลักษณะการดำเนินการ

1. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติ/การฝึกงาน ภาคสนาม	การศึกษาด้วยตนเอง
45 (ใน 45 ชั่วโมงบรรยายเป็น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ ชุมชนเป็นฐาน จำนวน 15 ชั่วโมง)	-	-	90

คำชี้แจงภาคการศึกษาคิดเป็นไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์

2. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์และช่องทางในการให้คำปรึกษาแนะนำทางวิชาการแก่นิสิตเป็นรายบุคคล

ติดตารางเวลาให้นิสิตขอคำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง และอนุญาตให้สื่อสารทางโทรศัพท์และ e-mail

หมวดที่ 4 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนิสิต

1. แผนที่การกระจายความรับผิดชอบ (นำข้อมูลจาก ข้อ 3 หมวดที่ 4 ในเล่ม มคอ.2)

ระบุวิธีการประเมินผลการเรียนรู้หัวข้อย่อยแต่ละหัวข้อตามที่ปรากฏในแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบของรายวิชา (Curriculum Mapping) ตามที่กำหนดใน เล่ม มคอ.2 สัปดาห์ที่ประเมิน และสัดส่วนของการประเมิน

รายวิชา	1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม		2. ด้านความรู้			3. ด้านทักษะทางปัญญา			4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลฯ		5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารฯ	
	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	5.1	5.2
0101325 กฎหมายแรงงานและแรงงานสัมพันธ์	●	●	○	●	○	○	●	○	●	●	●	●

ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม		
● 1.1 ดำรงตนอย่างเหมาะสม เคารพและปฏิบัติตามกฎและข้อบังคับของสังคมและองค์การ	1. ให้ความสำคัญกับพฤติกรรมของนิสิตด้านคุณธรรม จริยธรรม การมีวินัย ความรับผิดชอบ และการมีน้ำใจต่อเพื่อนในชั้น 2. สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการสอน และเน้นบทบาทของการเป็นบัณฑิตและการดำรงตน	1. ประเมินจากพฤติกรรมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชั้นเรียน 2. ประเมินความมีวินัย ความรับผิดชอบซื่อสัตย์สุจริต
● 1.2 พึ่งร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม		
2. ด้านความรู้		
○ 2.1 มีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการทรัพยากรมนุษย์	1. บรรยาย 2. ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ในประเด็นที่ผู้สอนกำหนด 3. รายวิชานี้มีการจัดการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	1. ประเมินจากผลการนำเสนอผลงานหรือรายงาน 2. ประเมินจากแบบทดสอบ
● 2.2 มีความรู้ความเข้าใจด้านการพัฒนาองค์การ		
○ 2.3 มีมีความสามารถในการใช้เครื่องมือทางการจัดการ		
3. ด้านทักษะทางปัญญา		
○ 3.1 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผลด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์	1. การฝึกวิเคราะห์อย่างเป็นระบบโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้จากกรณีศึกษา	1. ประเมินจากผลการนำเสนอผลงานหรือรายงาน 2. ประเมินจากแบบทดสอบ

ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
● 3.2 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผลด้านการพัฒนาองค์กร	2. ประเมินจากผลการนำเสนอผลงานหรือรายงาน 3. รายวิชานี้มีการจัดการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	
○ 3.3 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับเครื่องมือทางการจัดการ		
4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ		
● 4.1 สามารถสื่อสารและประสานงานกับกลุ่มบุคคลที่หลากหลายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1. การทำกิจกรรมกลุ่ม 2. สอดแทรกเรื่องความสำคัญของการมีความรับผิดชอบ การมีมนุษยสัมพันธ์ การเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล พฤติกรรมบุคคล	สังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของนิสิตขณะทำกิจกรรมกลุ่ม ความสม่ำเสมอในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ความรับผิดชอบการนำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม
● 4.2 มีความรับผิดชอบในการกระทำของตนเองและสังคม และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์		
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ		
● 5.1 มีความรู้พื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์และสามารถใช้เทคโนโลยีในการรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปได้อย่างเหมาะสม	มอบงานให้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและนำเสนอโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม	1. ประเมินความสามารถในการคัดเลือกแหล่งข้อมูล และการใช้ข้อมูลสารสนเทศ 2. ประเมินทักษะการนำเสนอโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
● 5.2 สามารถสื่อสารและนำเสนอข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม		

หมวดที่ 5 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน

ระบุหัวข้อ/รายละเอียด สัปดาห์ที่สอน จำนวนชั่วโมงการสอน (ซึ่งต้องสอดคล้องกับจำนวนหน่วยกิต) กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อที่ใช้ รวมทั้งอาจารย์ผู้สอน ในแต่ละหัวข้อ/รายละเอียดของรายวิชา สามารถแยกชั่วโมงบรรยายและชั่วโมงปฏิบัติออกเป็น 2 ตาราง

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนการสอนสื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน		
1	แนะนำรายวิชา วัตถุประสงค์ของรายวิชา ขอบเขตของเนื้อหาวิชา การจัดการเรียนการสอน	3	-	กิจกรรมการเรียนรู้ 1. แจกประมวลการสอน และแผนการสอน อธิบายแนวทางการเรียนการสอน	ดร. นวิทย์ เอ็มเอก

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนการสอนสื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	การเรียนรู้โดย ใช้ชุมชนเป็น ฐาน		
	สอน การมอบหมายงาน การวัด และการประเมินผล ความรู้ เบื้องต้นเกี่ยวกับแรงงาน สัมพันธ์			สอน ตกลงเรื่องเกณฑ์การวัดและ ประเมิน 2.ใช้สื่อ PowerPoint ประกอบการ บรรยายโดยให้นิสิตร่วมอภิปราย ประเด็นสำคัญที่ เกี่ยวข้องกับสาระ การเรียนรู้ <i>สื่อและอุปกรณ์</i> 1.ประมวลการสอนและแผนการสอน 2. Power point	
2	วิวัฒนาการ และแนวคิด เกี่ยวกับแรงงานสัมพันธ์	3	-	<i>กิจกรรมการเรียนรู้</i> 1.ใช้สื่อ PowerPoint ประกอบการ บรรยาย 2. เปิดโอกาสให้นิสิตอภิปรายและ ซักถามในประเด็นที่สนใจ <i>สื่อและอุปกรณ์</i> - Power point	ดร. นวิทย์ เอมเอก
3	- นายจ้างและบทบาทของ องค์การฝ่ายนายจ้าง - ลูกจ้างและบทบาทของ องค์การฝ่ายลูกจ้าง	3	-	<i>กิจกรรมการเรียนรู้</i> 1.ใช้สื่อ PowerPoint ประกอบการ บรรยาย 2. เปิดโอกาสให้นิสิตอภิปรายและ ซักถามในประเด็นที่สนใจ <i>สื่อและอุปกรณ์</i> - Power point	ดร. นวิทย์ เอมเอก
4	สภาพการจ้าง	3	-	<i>กิจกรรมการเรียนรู้</i> 1.ใช้สื่อ PowerPoint ประกอบการ บรรยาย 2. เปิดโอกาสให้นิสิตอภิปรายและ ซักถามในประเด็นที่สนใจ <i>สื่อและอุปกรณ์</i> - Power point	ดร. นวิทย์ เอมเอก
5	การใช้มาตรการทางวินัย	3	-	<i>กิจกรรมการเรียนรู้</i> 1.ใช้สื่อ PowerPoint ประกอบการ บรรยาย	ดร. นวิทย์ เอมเอก

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนการสอนสื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	การเรียนรู้โดย ใช้ชุมชนเป็น ฐาน		
				2. เปิดโอกาสให้นักศึกษาอภิปรายและ ซักถามในประเด็นที่สนใจ <i>สื่อและอุปกรณ์</i> - Power point	
6	พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541	3	-	<i>กิจกรรมการเรียนรู้</i> 1.ใช้สื่อPowerPoint ประกอบการ บรรยาย 2. เปิดโอกาสให้นักศึกษาอภิปรายและ ซักถามในประเด็นที่สนใจ <i>สื่อและอุปกรณ์</i> - Power point	ดร. นวิทย์ เอ็มเอก
7	การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	-	3	นำนิสิตลงพื้นที่สำรวจชุมชนและให้ คำปรึกษาการวางแผนโครงการ/ รายงาน	ดร. นวิทย์ เอ็มเอก
8	การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	-	3	นำนิสิตลงพื้นที่สำรวจชุมชนและให้ คำปรึกษาการวางแผนโครงการ/ รายงาน	ดร. นวิทย์ เอ็มเอก
9	สอบกลางภาค				
10	พ.ร.บ. แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518	3	-	<i>กิจกรรมการเรียนรู้</i> 1.ใช้สื่อPowerPoint ประกอบการ บรรยาย 2. เปิดโอกาสให้นักศึกษาอภิปรายและ ซักถามในประเด็นที่สนใจ <i>สื่อและอุปกรณ์</i> - Power point	ดร. นวิทย์ เอ็มเอก
11	- การกระทำอันไม่เป็นธรรม - การยื่นข้อเรียกร้องและเจรจา ต่อรอง - ข้อพิพาทแรงงานและการ ระงับข้อพิพาทแรงงาน	3	-	<i>กิจกรรมการเรียนรู้</i> 1.ใช้สื่อPowerPoint ประกอบการ บรรยาย 2. เปิดโอกาสให้นักศึกษาอภิปรายและ ซักถามในประเด็นที่สนใจ <i>สื่อและอุปกรณ์</i> - Power point	ดร. นวิทย์ เอ็มเอก

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนการสอนสื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็น ฐาน		
12	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงาน สัมพันธ์	3	-	กิจกรรมการเรียนรู้ 1.ใช้สื่อ PowerPoint ประกอบการ บรรยาย 2. เปิดโอกาสให้นักศึกษาอภิปรายและ ซักถามในประเด็นที่สนใจ สื่อและอุปกรณ์ - Power point	ดร. นวิทย์ เอมเอก
13	การจัดจ้างนอกระบบ	3	-	กิจกรรมการเรียนรู้ 1.ใช้สื่อ PowerPoint ประกอบการ บรรยาย 2. เปิดโอกาสให้นักศึกษาอภิปรายและ ซักถามในประเด็นที่สนใจ สื่อและอุปกรณ์ - Power point	ดร. นวิทย์ เอมเอก
14	การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	-	3	1. ให้คำปรึกษา/ติดตามความก้าวหน้า 2. ประเมินเอกสารรายงานและการนำ เสนอผลการดำเนินงาน	ดร. นวิทย์ เอมเอก
15	การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	-	3	1. ให้คำปรึกษา/ติดตามความก้าวหน้า 2. ประเมินเอกสารรายงานและการนำ เสนอผลการดำเนินงาน	ดร. นวิทย์ เอมเอก
16	การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	-	3	1. ให้คำปรึกษา/ติดตามความก้าวหน้า 2. ประเมินเอกสารรายงานและการนำ เสนอผลการดำเนินงาน	ดร. นวิทย์ เอมเอก
17	สอบปลายภาค				
18					
รวม		30	15		

2. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

ลำดับ	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ประเมิน	สัดส่วนของการประเมินผล
1	1.1.1, 1.1.2 และ 4.4.4	สังเกตจากพฤติกรรมนิสิต	ตลอดภาคเรียน	10
2	1.1.1, 1.1.2, 2.2.1, 2.2.2 3.3.1, 3.3.2 และ 4.4.4	ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และการทำ รายงาน	ตลอดภาคเรียน	30
3	2.2.1, 2.2.2, 3.3.1 และ 3.3.2	สอบกลางภาค	9	30
4	2.2.1, 2.2.2, 3.3.1 และ 3.3.2	สอบปลายภาค	17	30
รวม				100

หมวดที่ 6 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

1. ตำรา เอกสารหลัก และข้อมูลสำคัญ

2. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

เกษมสันต์ วิลาวรรณ. (2540). *การบริหารแรงงานสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

_____ . (2543). *แรงงานสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

จำนง สมประสงค์. (2521). *การแรงงานสัมพันธ์: หลักและวิธีปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: บริษัทบพิตรการพิมพ์.

ตรีเนตร สาระพงษ์. (2548). *แรงงานสัมพันธ์ (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพฯ: โครงการศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนดุสิต.

สังคีต พิริยะรังสรรค์. (2546). *แรงงานสัมพันธ์ : ทฤษฎีและการปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
เดือนตุลา.

วิชัย โถสุวรรณจินดา. (2545). *แรงงานสัมพันธ์ : กุญแจแห่งความร่วมมือระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง*.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมนิติ.

หมวดที่ 7 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

1. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนิสิต

1.1 การเสนอการเสนอข้อคิดเห็นจากนิสิตผ่านช่องทาง online ต่างๆ เช่น E-mail, Facebook , ระบบ IT ของมหาวิทยาลัย

1.2 แบบประเมินผู้สอน และแบบประเมินรายวิชา

2. กลยุทธ์การประเมินการสอน

2.1 นิสิตสามารถร่วมอภิปรายโต้แย้ง ขอคำอธิบายเพิ่มเติมได้ตลอดเวลาที่เรียน

2.2 นิสิตประเมินตนเองและประเมินการสอนของผู้สอนผ่านทางระบบสารสนเทศการประเมินป้อนกลับ ซึ่งดำเนินการให้มีการประเมินและประมวลผลโดยหน่วยงานมหาวิทยาลัย

3. การปรับปรุงการสอน

ปรับปรุงการสอนระหว่างภาคเรียนโดยการสังเกต หรือการประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตอย่างต่อเนื่องทั้งภาคเรียน

4. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนิสิตในรายวิชา

4.1 ผู้สอนชี้แจงผลสัมฤทธิ์หลังจากเรียนรายวิชานี้ให้ผู้เรียนทราบโดยอธิบายหลักคิดและ วิธีดำเนินการ และวิธีประเมินผล และทบทวนเป้าหมายที่ต้องการทุกครั้งที่เปลี่ยนเนื้อเรื่องและกิจกรรม

4.2 พิจารณาค่าระดับชั้นนิสิต แล้วส่งให้อนุกรรมการประกันคุณภาพหลักสูตรและคณะกรรมการประจำคณะให้ความเห็นชอบ

5. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

ผู้สอนตรวจสอบความคิดเห็นของผู้เรียนผ่านทางระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัย พิจารณาทบทวน และปรับปรุงในภาคเรียนต่อไป